

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยและส่วนรวมในวงจรเฮอร์เมเนติกส์ในฐานศาสตร์การตีความทาง
ปรัชญาของราชาราม โมฮัน รอย

The Relation between the Part and the Whole in Hermeneutical Circle as
Philosophical Hermeneutics of RajaRam Mohun Roy

ปัญญา เสนาเวียง^{1*}, อาภาภรณ์ จวนสง² และปรีชา บุตรรัตน์³

Panya Senawiang^{1*}, Apaporn Juansang² and Preecha Butrat³

^{1*}อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

²อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,3}Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Mahasarakham University

²Lecturer from the Faculty of Political Science and Public Administration Rajabhat Mahasarakham University

*Corresponding Author Email: py_wisdom@hotmail.com

Received: 8 April 2026 Revised: 23 April 2026 Accepted: 28 April 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษาวงจรเฮอร์เมเนติกส์ในศาสตร์การตีความของราชาราม โมฮัน รอย และ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวมในวงจรเฮอร์เมเนติกส์ในปรัชญาของรอย วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงเอกสาร และงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรอยโดยใช้ศาสตร์การตีความเป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า ราชาราม โมฮัน รอย พัฒนาปรัชญาบนพื้นฐานความเป็นเอกนิยม เอกนิยมจึงเป็นแก่นแกนรองรับทฤษฎี และเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรเฮอร์เมเนติกส์ของทฤษฎีทางปรัชญาของรอย ส่วนรวมคือแนวคิดเอกนิยมประกอบขึ้นจากส่วนย่อยอื่น ได้แก่ 1) ส่วนย่อยของอภิปรัชญาประกอบขึ้นจากทฤษฎีทางปรัชญาย่อย เช่น มโนทัศน์เรื่องพระเจ้า โลก มายา มนุษย์ กรรม และเจตจำนงเสรี เป็นต้น 2) ส่วนย่อยของทฤษฎีญาณวิทยา เช่น แหล่งที่มาของความรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ เป็นต้น 3) มโนทัศน์เรื่องมนุษย์ วรรณะ อรรถประโยชน์และโมกษะ เป็นส่วนย่อยประกอบขึ้นเป็นจริยศาสตร์ และทั้ง 3 ส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างขาดไม่ได้ ความสัมพันธ์กันระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวมก็คือ ส่วนย่อยและส่วนรวมทำหน้าที่เป็นแกนกลางรองรับของกันและกัน สำหรับรอยแล้วเนื้อหาทางปรัชญาของทั้ง 2 อย่างมีความเป็นหนึ่งเดียว ผู้ตีความต้องทำความเข้าใจหลักการที่แท้อยู่เบื้องหลังหลักการที่กำลังจะตีความ รวมถึงทำความเข้าใจเจตจำนงของผู้ประพันธ์อย่างถ่องแท้จึงสามารถตีความส่วนย่อยเพื่อสนับสนุนส่วนรวมได้ เมื่อนั้นการตีความจึงสามารถบรรลุเป้าหมายของการตีความ คือการสร้างเอกภาพทางสังคมซึ่งรอยถือว่า เป็นหนทางสู่ความหลุดพ้น หรือโมกษะที่ยิ่งใหญ่กว่าความหลุดพ้นแบบปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดทางศาสนา

คำสำคัญ: วงจรเฮอร์เมเนติกส์, ส่วนรวม, ราชาราม โมฮัน รอย

Abstract

This academic article purposes 1. to study component of a pass and a whole on hermeneutics of RajaRam Mohun Roy and 2. to study relation between the pass and the whole as conductive of Roy's philosophy. Methodological study is a documentary study and relative framework about RajaRam Mohun Roy with used hermeneutic analytically. From the study found that RajaRam Mohun Roy's philosophy developed bases on fundamental of monism, this is postulate of Roy's principle. The theory of Roy's philosophy, namely, metaphysics, epistemology, ethics, educational philosophy, social philosophy and so on, is the pass in the whole. The wholes are made up of other the pass as the pass of metaphysics assembled from the pass of philosophy, i.e. concept of god world illusion human karma and freewill. The pass of epistemological theories such as the source of knowledge, body of knowledge and method for seeking knowledge. Also, the concept of human caste utility and moksa are consist of ethics, inclusive another the pass. The relation between the pass and the whole is both postulate with together. For Roy philosophical essences is one. Interpretative persons have to understand principle of behind the interpretative principle and clearly the understanding of author's intention can be interpreting the pass for support the whole. So, interpretation can be achieving the gold of it, namely, the building of social unity according to Roy's philosophy that the way for revelation more than moksa of individual which was ultimate of religious gold.

Keywords: Hermeneutics Cycle, The Pass, RajaRam Mohun Roy

บทนำ

ระบบวรรณะคือภาวียาทางสังคมที่สำคัญและเป็นปัญหาหลักของสังคมอินเดียนับแต่อดีต คนฮินดูเชื่อกันว่า วรรณะไม่ได้เกิดโดยน้ำมือมนุษย์ หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างโดยพระเป็นเจ้า มันจึงเป็นสิ่งที่สมบูรณ์ตายตัวและไม่มีใครสามารถเปลี่ยนแปลงและล้มล้างได้เลย ขณะเดียวกันวรรณะนั้นเชื่อมลงได้เพราะการละเลยต่อการประกอบพิธีกรรม การบริโภคเนื้อสัตว์ และแม้การเข้าไปเกี่ยวข้องกับคนในวรรณะต่ำกว่าตน คนฮินดูจึงเคร่งครัดในวรรณะจนถึงขั้นที่ห้ามไม่ให้การแต่งงานกันข้ามวรรณะ การดื่มหรือรับประทานอาหารร่วมกับคนวรรณะต่ำกว่า วรรณะในสังคมอินเดียนั้นมี 4 ได้แก่ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ และศูทร (ส่วนการแต่งงานข้ามวรรณะนั้นทำให้ลูกที่เกิดมากลายเป็นคนนอกวรรณะ เรียกว่าอวรรณะ/อหิศูทร หรือชื่อที่คุ้นหูคือจัณฑาล) วรรณะมีบทบาทในการกำหนดโครงสร้างและหน้าที่ทางสังคม กล่าวคือ พราหมณ์มีหน้าที่บอกกล่าวสั่งสอนพระวณะแห่งพระเจ้า เป็นผู้ให้ทานและรับทาน กษัตริย์ทำหน้าที่ออกรบ ปกครอง ตลอดจนเรียกเก็บภาษีจากคนในวรรณะอื่นมาใช้ในการบริหารบ้านเมือง แพศย์มีหน้าที่เลี้ยงปศุสัตว์ การเกษตรและทำมาค้าขาย ศูทรมีหน้าที่คอยรับใช้คนในวรรณะที่สูงกว่าตนเอง (ปริชา ช้างขวัญยืน, 2524 และ สมหวัง แก้วสุฟอง, 2555) เมื่อไม่มีใครอยู่นอกระบบวรรณะ วรรณะจึงเป็นมาตรฐานชี้วัดความเป็นมนุษย์ขั้นพื้นฐานที่สำคัญในสังคมฮินดู แม้ในปัจจุบันคนอินเดียก็มีความเชื่อเช่นนี้ไม่เปลี่ยน แต่สังคมตะวันตกหาได้เชื่อหรือเป็นเช่นนั้นไม่

ในสังคมตะวันตกนั้นมนุษย์คือมาตรวัดทุกอย่าง มาตั้งแต่สมัยโซฟิสต์ หมายความว่า มนุษย์จะเป็นคนประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ คุณค่าไม่ได้มาจากพระเป็นเจ้า ข้อความนี้ใช้ได้ทั้งในสังคมที่ไม่ใช่ฮินดูเพราะมาตรวัดถูกสร้างอย่างสมบูรณ์โดยพระเจ้าดังได้กล่าวแล้ว โดยปกติมนุษย์จะอธิบายสิ่งและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ผ่านถ้อยคำจนกลายเป็นโน้ตที่หลากหลายนับล้านและซับซ้อน มนุษย์ทุกคนต้องตีความสิ่งที่อยู่ตรงหน้าตัวเขาเสมอ การวัดสิ่งรอบตัวจึงมีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม คุณธรรมและไม่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมใดเลยก็ได้ ปัญหาการตีความจะเกิดขึ้นต่อเมื่อการตีความนั้นมีผลกระทบต่อมนุษย์ (และในโลกสมัยใหม่ให้คำตอบการตีความที่กระทบต่อสัตว์และสิ่งแวดล้อมด้วย-จริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม) การตีความจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างปัญหาหรือแก้ไข ปัญหาแก้สังคม ความเป็นรูปธรรมของการตีความ เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ คัมภีร์ศาสนา วรรณกรรม ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานทางสังคม สิ่งเหล่านี้ได้ถูกนำไปตีความเพื่อแก้ปัญหาสังคม (Plato, 1997) ขณะเดียวปัญหาทางสังคมก็เกิดขึ้นภายใต้บริบทการตีความด้วยเช่นกัน ดังนั้น การตีความจึงเป็นสิ่งแรกและสิ่งสุดท้ายที่สัดแท่งเหตุผล คือมนุษย์ต้องใส่ใจในการสร้างมาตรวัดทางสังคมที่นำไปสู่การแก้ปัญหาได้และโดยเฉพาะการตีความตัวบทที่ถูกต้องตรงตามเจตจำนงของผู้ประพันธ์ตัวบทนั้นยิ่งทวีความสำคัญ สังคมอินเดียวรรณะคือมาตรวัดที่มีพลังและเป็นปัญหามาอย่างยาวนานบรรดานักปราชญ์ฮินดูมักผลิตซ้ำข้อความเกี่ยวกับวรรณะให้ทรงพลังมากขึ้น วรรณะจึงเป็นปัญหาพื้นฐานในสังคมฮินดูตั้งแต่โบราณจนถึงยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาในอินเดีย นักปรัชญาคนสำคัญที่พยายามต่อสู้ให้มีการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดการยอมรับในสายตาของคนในโลกสมัยใหม่ ได้แก่ ราชาราม โมฮัน รอย

ราชาราม โมฮัน รอย เกิดในปี ค.ศ. 1772 รอยมีความเข้าใจลุ่มลึกในศาสนาฮินดูและเอกเทวนิยมที่มีอิทธิพลในสังคมในขณะนั้น ได้แก่ ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ รอยเป็นนักปรัชญาอินเดียคนสำคัญที่ยืนอยู่ระหว่างยุคมืดกับยุคแห่งแสงสว่างทางปัญญา เป็นบุคคลสำคัญที่เชื่อมต่อ 2 เข้าด้วยกันและทำให้ฮินดูก้าวสู่ความเป็นสมัยใหม่ได้อย่างภาคภูมิใจในเชิงทฤษฎีระบบวรรณะและพิธีฮินดูเป็นปัญหาพื้นฐานทางจริยศาสตร์ที่สำคัญในสายตาของคนนอกศาสนา ทั้ง 2 สิ่งถูกตั้งคำถามอย่างลึกซึ้งทางจริยศาสตร์ สำหรับรอยแล้วทั้ง 2 เป็นผลผลิตของการประดิษฐ์ความหมายทางศาสนาที่ผิดพลาดของนักคิดรุ่นก่อนและที่สำคัญมันต้องถูกรื้อทำลายเสีย (Brojendranath Seal.n.d : lix) รอยเป็นนักปรัชญาคนแรกที่ได้ตั้งคำถามต่อระบบวรรณะและพิธีฮินดูอย่างจริงจังและเป็นระบบ รอยเชื่อว่าภววิทยาทางสังคม คือความเชื่อทั้ง 2 นี้ได้สร้างภาพความรุนแรงและโหดร้ายแก่คนในสังคมอินเดีย บรรดานักบวชคริสต์และนักล่าอาณานิคมต่างมองศาสนาฮินดูในฐานะภาพแทนทางศาสนาที่โหดร้ายและเป็นอันตรายต่อความเป็นมนุษย์ ประกอบกับพิธีกรรมต่างๆ ที่เป็นผลจากการตีความคัมภีร์พระเวทเองก็ไม่สามารถอธิบายอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้ ดังนั้น รอยจึงได้พยายามศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งข้อมูลอื่นนอกแหล่งพระเวทเพื่อแก้ปัญหาภววิทยาสังคม ระบบวรรณะซึ่งถูกประกอบสร้างในฐานะองค์รวม (Whole) ในการเสริมสร้างความมั่นคงแก่ระบบการปกครองและโครงสร้างสังคมฮินดู บทความนี้ต้องการศึกษาส่วนย่อยและส่วนรวมที่ถูกประกอบสร้างในระบบการตีความทางปรัชญาของรอยรวมถึงความสัมพันธ์ของทั้ง 2 อย่างในวงจรการตีความทางปรัชญาเพื่อแก้ปัญหาภววิทยาในสังคมอินเดียในทัศนะของรอย

วงจรรฮอร์เมนุติคส์คืออะไร

เบื้องต้นนี้เราต้องทำความเข้าใจว่า วงจรการตีความทางปรัชญาหรือวงจรรฮอร์เมนุติค (Hermeneutical cycle) หมายถึง การเข้าใจปฏิบัติการแปลความหมายที่พึ่งพากันและกันระหว่างส่วนรวมกับส่วนย่อย (สมบัติ พรศิริเจริญพันธ์, 2559, น.89) วงจรรฮอร์เมนุติคส์นี้เป็นพื้นฐานความเข้าใจสิ่งและปรากฏการณ์ในโลก อาศัยทั้งความรู้เชิงภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์และสำคัญคือ

การทำความเข้าใจต่อเจตนาของผู้ประพันธ์ตัวบทด้วย การตีความในเชิงภาษาศาสตร์นั้นเริ่มต้นด้วยความเข้าใจต่อรากคำ (Root) ไวยากรณ์ (Grammas) ซึ่งเป็นส่วนย่อยที่สุดและเป็นหัวใจของการเข้าใจความหมายที่นิยาม ข้อความและประโยค ซึ่งภาษามีความซับซ้อนยากง่ายแตกต่างกันไปตามภาษาที่ใช้บันทึกตัวบท แน่นอนว่าปกติแล้วภาษาทางศาสนานั้นมีความซับซ้อนและยากแก่การเข้าใจตัวบทคือตัวคัมภีร์ซึ่งถือว่าเป็นส่วนรวมหรือตัวบทการตีความ ในเชิงประวัติศาสตร์นั้นตัวบทอาจถูกแบ่งแยกออกเป็นช่วง ๆ ตามความสนใจหลักของผู้ตีความตัวบท น้ำหนักของการตีความจึงโน้มเอียงไปในช่วงระยะเวลาหนึ่งในช่วงการปรากฏตัวขึ้นเชิงประวัติศาสตร์ เช่น ในศาสนาคริสต์มักกล่าวถึงการเกิดและการเผยแพร่ศาสนาของพระเยซู แต่ประวัติศาสตร์ส่วนที่ขาดหายไปคือช่วงเวลาแห่งการศึกษาของพระเยซูนั้นมักไม่ปรากฏชัดให้เห็น หรือศาสนาพุทธมักสนใจช่วงเวลาในการประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นส่วนย่อยทางประวัติศาสตร์ในหลายช่วงเวลาที่ถูกรวบรวมเป็นส่วนรวม เป็นต้น ซึ่งต้องใช้บริบทเหล่านี้ประกอบเข้าในการตีความ ดังนั้น การพิจารณาวิจารณ์เจตนาผู้ประพันธ์จึงต้องพิจารณาความสัมพันธ์ทั้งหมดของตัวบทเท่าที่มีให้ศึกษาได้ รวมถึงเบื้องหลังทางความคิดของผู้ประพันธ์ตัวบทนั้นประกอบกันไป ตลอดจน ศึกษาวิถีวิทยาของนักคิด นักปรัชญาที่ทำการศึกษาและตีความให้ลึกซึ้งด้วย

ผู้เขียนได้สำรวจปรัชญาและแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการสร้างปรัชญาของราชาราม โมฮัน รอยสรุปได้ว่า รอยได้รับอิทธิพลจากศาสนาและปรัชญาฮินดูเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือคัมภีร์อุปนิษัทและปรัชญาอโรวะเตของคังกรจารย์ ปรัชญาซูฟี ความเป็นเอกนิยมในศาสนาคริสต์และอิสลาม แนวคิดเหตุผลนิยม ตลอดจนหลักการแห่งอรรถประโยชน์ ซึ่งในส่วนหลังมักเกิดจากการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องทางศาสนาและทัศนะทางสังคมกับเพื่อนนอกศาสนาที่นิยมแนวคิดเรื่องเอกภาวะของพระเป็นเจ้าซึ่งเป็นแนวคิดที่ถูกพัฒนาขึ้นในยุโรปโดยประการที่ไม่ยอมรับแนวคิดเรื่องตรีเอกภาพ แต่เชื่อในเอกภาพเพียงหนึ่งเดียวของพระผู้เป็นเจ้า รอยยอมรับแนวคิดนี้เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพแก่ศาสนาฮินดูที่เชื่อในตรีมูรติเป็นรากฐานรองรับพุทธพจน์ในสังคมฮินดูในขณะนั้น และที่สำคัญคือวิถีวิทยาแบบวิมตินิยมซึ่งกำลังมีอิทธิพลอย่างยิ่งในกระแสธารปรัชญาตะวันตกมาเป็นเครื่องมือสำคัญในปฏิบัติการการตีความของเขา

จากการศึกษาการตีความของราชาราม โมฮัน รอย พบว่า วงจรเฮอริเมตติคส์นั้นคือกระบวนการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ทางสังคมซึ่งเป็นส่วนย่อยอันหนึ่งกับตัวบทที่ปรากฏในคัมภีร์ทางศาสนาซึ่งถือว่าเป็นส่วนย่อยอีกอันหนึ่งภายใต้ข้อครมเดียวกันคือคัมภีร์พระเวท ในงานเขียนของรอยชื่อ Tuhfat-ul-Muwahhidin (ซึ่งต่อไปใช้อักษรย่อ TM) ถูกเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1804 และ Percept of Jesus (ใช้อักษรย่อ PJ) ซึ่งถูกเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1820 รอยได้พยายามทำความเข้าใจการปฏิบัติการตีความเชิงประวัติศาสตร์และเจตจำนงที่อยู่เบื้องหลังผู้ประพันธ์ตัวบท ซึ่งได้แก่ คัมภีร์พระเวท อุปนิษัท ปรัชญาอโรวะเตของท่านคังกรจารย์และคัมภีร์ไบเบิลเป็นหลัก รอยได้พบว่าหลักการของศาสนาทั้งหลายถูกพัฒนาจากความเป็นเอกเทวนิยมเหมือนกัน ส่วนในเชิงภาษาศาสตร์นั้นรอยได้ตั้งข้อสังเกตไว้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการตีความ โดยรอยได้กล่าวไว้ว่า “คนทั่วไปมักยึดติดกับภาษาเชิงอุปมาอุปไมย ที่ใช้ในการอธิบายความหมายในตัวบท แต่การใช้ภาษาลักษณะนี้เป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการแปลความหมายผิดเพี้ยนไป” (Pankratz, 1976, pp.118–121) ดังนั้น ปฏิบัติการการแปลความหมาย การตีความของรอยจึงใส่ใจกับภาษาน้อยกว่าประวัติศาสตร์และเจตจำนงของผู้ประพันธ์ ดังปรากฏว่า การแปลอุปนิษัททั้ง 5 ที่รอยพยายามแปลโดยยึดเจตจำนงผู้ประพันธ์เป็นหลัก ที่สำคัญงานเขียนของรอยก็ไม่ได้เริ่มต้นที่การทำความเข้าใจไวยากรณ์ของภาษาเช่นจารีตการแปลความหมายทางศาสนาทั่วไปตามที่ปรากฏในการตีความของชไลเออร์ มาเคอร์ แต่รอยกลับให้ความสนใจส่วนรวมที่ประกอบกันขึ้น

เป็นศาสนาในปฏิบัติการการแปลความหมายมากกว่าสิ่งอื่น ส่วนรวมที่ว่านี้ก็คือ ความเป็นเอกนิยมในศาสนาต่าง ๆ ที่รอยได้ศึกษา และได้สรุปว่า มันคือที่จุดศูนย์กลางเพียงหนึ่งเดียวของศาสนาในโลกนี้

ดังนั้น เอกนิยม คือ ความเชื่อในโลกหรือจักรวาลมีความแท้จริงเพียงสิ่งเดียว ในทางศาสนานั้นได้แก่ความเชื่อว่า มีพระเจ้าผู้เป็นเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว เอกนิยมเป็นพื้นฐานการหมุนวงจรเฮอริเคนดึกสของราชาราม โมฮัน รอยไปสู่การตีความทางปรัชญา แนวคิดนี้เป็นผลผลิตของการศึกษาศาสนาเอกเทวนิยม ได้แก่ ศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ รวมถึงปรัชญาอโหวตะ เวทานตะของคังกรจารย์ด้วย (Senawiang, 2017, p.2497-2506) แต่เอกเทวนิยมแบบศาสนานั้นไม่สามารถแก้ปัญหาในทางจริยศาสตร์ซึ่งเป็นปัญหาหลักในภาววิทยาของสังคมฮินดูได้ รอยจึงได้สร้างแนวคิดเอกนิยมทางจริยศาสตร์ขึ้นบนพื้นฐานการผสานแนวคิดด้วยความเท่าเทียมในปรัชญาตะวันตกกับแนวคิดด้วยความรักในศาสนาคริสต์ ซึ่งกำลังแผ่ขยายไปพร้อมกับการล่าอาณานิคมบนแนวคิดความเป็นเอกนิยมทางศาสนา ภาพประทับที่เป็นปัญหาภาววิทยาทางสังคมของรอยในขณะนั้น ระบบวรรณะและพิธีสตีซึ่งเป็นส่วนย่อย (the part) ที่สำคัญต้องได้รับการแก้ไขด้วยวิธีคิดแบบเอกนิยมทางจริยศาสตร์ซึ่งถือเป็นส่วนรวม เอกนิยมทางจริยศาสตร์ คือ เอกภาพของมนุษย์โดยปราศจากระบบวรรณะ เมื่อไม่มีระบบวรรณะนั้นหมายความว่าทุกคนมีความเท่าเทียม เมื่อทุกคนมีความเท่าเทียม นั้นหมายความว่าไม่มีสูตร สูตรก็ไม่ต้องทำหน้าที่รับใช้ (วรรณะ) คนในวรรณะสูงกว่าตน และเช่นเดียวกัน การประกอบพิธีสตีซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่าภรรยาเป็นผู้รับใช้สามี(ต้องตายตามไปรับใช้สามีในโลกด้วย)ก็ไม่มี ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องประกอบพิธีสตีอีกต่อไปด้วยเช่นกัน

บทวิเคราะห์

1. ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนรวมกับส่วนย่อยในศาสตร์การตีความของราชาราม โมฮัน รอย

ในทฤษฎีศาสตร์การตีความนั้น วงจรเฮอริเคนดึกสมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ส่วนรวม (the whole) ในศาสตร์การตีความ หมายถึง หลักการพื้นฐานของการเข้าใจเพื่อทำการค้นหาความจริงในสิ่งที่จะตีความ หลักการพื้นฐานที่ว่านี้ได้แก่ ไวยากรณ์ ประวัติศาสตร์ รวมถึงเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ตัวบท (สมบัติ พรศิริเจริญพันธ์, 2559) รอยไม่ได้ให้นิยามคำว่า ส่วนรวม ในผลงานของท่านเป็นการเฉพาะ สิ่งที่ได้จึงเป็นเพียงการสืบค้น รวบรวมแนวคิดจากเอกสารงานเขียนของรอยดังกล่าวแล้ว ซึ่งพอสรุปได้ว่า “ส่วนรวมคือแนวคิดหรือหลักการพื้นฐานเพื่อทำความเข้าใจปฏิบัติการการตีความข้อความ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะต้องถูกตีความ” (TM, PJ) ส่วนรวมในปรัชญาของราชาราม โมฮัน รอยนั้นถูกพัฒนามาบนพื้นฐานแนวคิดเอกเทวนิยม ของศาสนาทั้ง 3 เป็นหลัก แต่เอกเทวนิยมแบบศาสนานั้นไม่สามารถแก้ปัญหาภาววิทยาทางสังคมคือระบบวรรณะ ซึ่งเป็นปัญหาทางจริยศาสตร์ รอยจึงเริ่มปฏิบัติการแปลความหมายโดยเริ่มขยายขอบฟ้าของความรู้จากอภิปรัชญาไปสู่หลักทางจริยศาสตร์ ข้อความที่ปรากฏชัดในงานเขียนชื่อ “ศีลของพระเยซู” (PJ) รอยกล่าวไว้ชัดเจนว่า “ไบเบิลไม่ใช่อะไรอื่นเลยนอกจากคำสอนทางจริยศาสตร์ของศาสนาคริสต์” (Schouten, 2008, p.89) นั้นหมายความว่า รอยตีความว่า ไบเบิลเป็นรากฐานสำคัญทางจริยศาสตร์ของศาสนาคริสต์ หากใช้ประเด็นทางอภิปรัชญาอย่างเช่นนักปรัชญาทั้งหลายไม่

สำหรับราชาราม โมฮัน รอยนั้นจุดเด่นของจริยศาสตร์ในคัมภีร์ไบเบิลคือความเข้าใจได้ในเชิงปริวิสัย (Objective) หมายความว่า จริยศาสตร์นั้นอธิบายแก่คนทั่วไปให้ยอมรับกันได้ด้วยเหตุผล ไม่เพียงแต่การยอมรับในวัฒนธรรมคริสต์เท่านั้น แต่คนที่ไม่ใช่คริสต์ก็สามารถยอมรับได้เช่นกัน ซึ่งความเป็นปริวิสัยนี้คือหลักการและจุดประสงค์พื้นฐานที่เป็นไปได้ของการตีความ

รอยได้เปรียบเทียบต้นแบบทางจริยศาสตร์ระหว่างจริยศาสตร์ของศาสนาฮินดูกับจริยศาสตร์ของศาสนาคริสต์ ระบบวรรณะนั้นมีลักษณะเป็นอติวิสัย คือเป็นสิ่งที่เฉพาะแก่คนฮินดู แต่ไม่สามารถตอบปัญหาที่ถูกโต้แย้งจากภายนอกได้ จริยศาสตร์ศาสนันต้องการความเป็นปรีวิสัย รอยมีความเชื่อว่าศาสนาฮินดูนั้นบริสุทธิ์ที่สุด และคัมภีร์พระเวทก็มีความบริสุทธิ์เช่นกันเพราะมันเกิดจากสิ่งสมบูรณ์ คือพระผู้เป็นเจ้าผู้เปี่ยมด้วยความกรุณาต่อมวลมนุษยชาติ ดังนั้น พระเจ้าในฐานะผู้สร้างจึงไม่สามารถสร้างสิ่งที่ผิดพลาดขึ้นมาได้ รอยจึงได้ย้อนไปศึกษาเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ตัวบท รอยได้เริ่มปฏิบัติการการตีความของชาวฮินดูด้วยการตั้งคำถามต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาพแทนของนิรคุณพรหมัน “...(พรหมัน)มีลักษณะเป็นอนุคลิกภาพ เป็นปฐมสัจภาวะ (the Primal One) ภาวะอื่น ๆ กำเนิดมาจากสัจภาวะนี้...” (S.Radhakrishnan & Charles A, Moore, 1973, p.19-20) หมายความว่า เมื่อนิรคุณพรหมันเป็นปฐมสัจภาวะมันจึงได้เปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นสิ่งต่าง ๆ ในโลกภายใต้ความเป็นสคุณพรหมัน (ในรูปของวัตถุ สิ่งในโลก) นิรคุณพรหมันจึงเป็นแก่นแกนการตีความในศาสนาฮินดู ทั้งสคุณพรหมันและนิรคุณพรหมันก็เป็นสิ่งเดียวกัน แต่มนุษย์มักไม่เข้าใจสัจภาวะนี้ นี่คือการเป็นเอกเทวนิยมที่ทำหน้าที่เป็นส่วนรวมในการทำความเข้าใจโลกและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลกตามแนวคิดฮินดู

ราชาราม โมฮัน รอยขยายความรู้จากอภิธานสู่พื้นที่ทางจริยศาสตร์เพื่อตอบปัญหาเชิงโครงสร้างภววิทยาทางสังคมด้วยการย้อนกลับไปสืบค้นหลักการทางจริยศาสตร์ในศาสนาต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบต้นแบบทางจริยศาสตร์ปกติแล้วการตีความทางศาสนาต้องขยายพื้นที่ระดับกายภาพ คือระดับตัวอักษรไปสู่ระดับศีลธรรม จริยศาสตร์จึงเป็นพื้นที่ส่วนรวมที่ต้องเป็นปรีวิสัย คือเป็นสากลแก่ทุกคนในทางศีลธรรมมากกว่าจะเป็นอติวิสัย รอยได้โต้แย้งความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า การทำตามหน้าที่ในระบบวรรณะเพื่อเป็นการบูชาพระผู้เป็นเจ้าเท่านั้นจึงเป็นนิยามกรรมหรือความดี (Sharma, 1988) รอยได้เสนอว่าการกระทำที่ปราศจากแรงจูงใจต่อรางวัลคือความเป็นหนึ่งเดียวกับพระผู้เป็นเจ้า และได้ย้ำว่า “การพิจารณาว่าบุคคลใดน่าเชื่อถือหรือไม่ มิได้พิจารณาจากสถานะและการเกิดในวรรณะสูง หรือชาติตระกูลที่ดี แต่เป็นการกระทำความดีและความรู้” (Pankratz, 1975) ดังนั้น มนุษย์จึงหลุดพ้นจากแนวคิดเหตุวิสัยนิยม โดยมีวรรณะเป็นแกนกลางได้ ส่วนรวมในปฏิบัติการการตีความทางจริยศาสตร์แบบดั้งเดิมจึงถูกทำลายลงด้วยปฏิบัติการการตีความของรอยอย่างสิ้นเชิงและรอยได้ทำให้การตีความเรื่องนี้กลายเป็นปรีวิสัยมากขึ้นด้วย

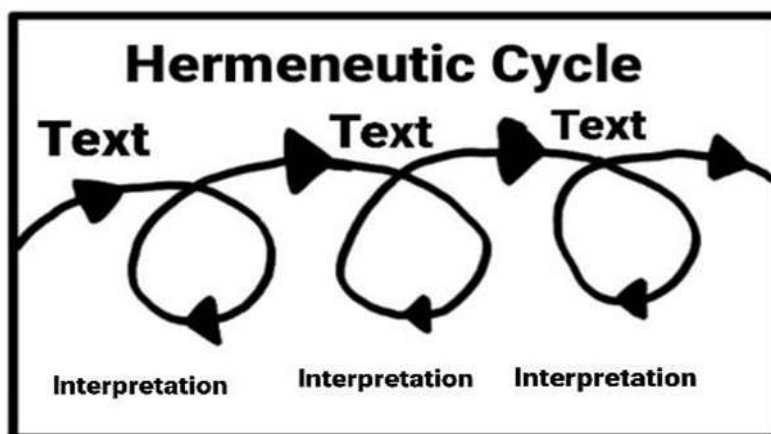
1.2 ส่วนย่อย (the part) หมายถึง หลักการพื้นฐานเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่ประกอบกันขึ้นในปฏิบัติการการตีความส่วนรวม โดยทั่วไปจารีตการตีความเริ่มต้นที่การศึกษาภาษาที่บันทึกตัวบท ประวัติศาสตร์ที่ตัวบทนั้นได้ถูกเขียนขึ้น ตลอดจนเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ที่แฝงอยู่ในตัวบท ส่วนย่อยนั้นแฝงตัวอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของตัวบทซึ่งตัวบทได้พยายามสื่อความหมายออกไป เช่น ความหมายเชิงภาษา ความหมายเชิงประวัติศาสตร์ ความหมายเชิงศีลธรรม เป็นต้น (สมบัติ พรศิริเจริญพันธ์, 2559, น.48-50) ตลอดจนความหมายในเชิงจิตวิทยาด้วย ราชาราม โมฮัน รอย ไม่ได้อธิบายความหมายของส่วนย่อยไว้โดยตรง เราทำได้เพียงศึกษา ‘ตีความ’ รอยได้อีกขั้นหนึ่ง แต่รอยได้ใช้ส่วนย่อยในปฏิบัติการการแปลความหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดในการตีความ โดยรอยได้ย้อนกลับไปศึกษาตัวบทที่ถูกแปลความหมายจากพระเวท รอยเชื่อว่าตัวบทเหล่านั้นมีความสมบูรณ์ ไม่คลาดเคลื่อนจากตัวบทหลักและรอยได้ใช้ส่วนย่อยที่หยิบยืมมาจากศาสนาและปรัชญาตะวันตกมาใช้ในการปฏิบัติการการแปลความหมายร่วมด้วย ดังนั้น ส่วนย่อยในปฏิบัติการการแปลความหมายของรอยจึงหมายถึงหลักการพื้นฐานต่าง ๆ ที่ใช้ในการตีความเพื่อให้ส่วนรวมเกิดความสมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ตัวบท หรือหลักการพื้นฐานความเข้าใจต่อส่วนรวมนั่นเอง

จากนิยามนี้ ราชาราม โมฮัน รอยได้วิพากษ์อย่างหนักต่อการตีความของนักตีความคัมภีร์ก่อนหน้า ดังข้อความที่ปรากฏในงาน TM สรุปได้ว่า “ลัทธิศาสนานั้นมีความดีงามในตัวเอง (Intrinsic Value) แต่การแปลความหมายของผู้ตีความนำไปสู่ปัญหา

การตีความเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวาทกรรมประดิษฐ์เพื่อผลประโยชน์ทางศาสนาโดยเจตนาของผู้ตีความเท่านั้น” และรอยได้ให้ความสนใจส่วนย่อย การตีความนี้เป็นพิเศษในฐานะส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการกลายเป็นส่วนรวม และมันมีความคลาดเคลื่อนไปจากหลักการที่แท้ของศาสนาอย่างมีนัยสำคัญ (ซึ่งความสนใจต่อ “กระบวนการกลายเป็น” นี้เป็นสิ่งเดียวกันกับที่ฟรีดริช นิทซ์เชิให้ความสนใจ) ซึ่งจากการศึกษาปรัชญาของรอยพบว่ารอยได้ศึกษาจารีตการตีความของนักปรัชญาฮินดูโดยละเอียด และแม้เราจะทราบว่ารอยจะชื่นชมการตีความของพระมนูและคังกราจารย์ก็ตาม แต่ไม่พบว่ารอยอ้างอิงนักปรัชญาฮินดูท่านใดในการตีความเพื่อแก้ปัญหาทางสังคม คือระบบวรรณะ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่านักปรัชญาทั้งสองท่านยังยึดจารีตการตีความเพื่อส่งเสริมระบบวรรณะ) แต่รอยกลับอ้างอิงหลักความรักในศาสนาคริสต์ หลักเสรีภาพและอรรถประโยชน์ (Utility) ในปรัชญาตะวันตก และนำเข้าสู่ปฏิบัติการการแปลความหมายในศาสตร์การตีความของเขา ดังนั้น ปรัชญาตะวันตกจึงเป็นส่วนย่อยสำคัญในปฏิบัติการการแปลความหมายเพื่อสร้างส่วนรวมในปรัชญาฮินดูสมัยใหม่และเป็นสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจในต่อ “กระบวนการกลายเป็น” ในวงจรการตีความของรอย นี่คือภาพสะท้อนการเชื่อมต่อสำคัญและถือว่าเป็นต้นแบบสำคัญในการทำความเข้าใจการตีความปรัชญาของนักปรัชญาฮินดูรุ่นต่อมา

ส่วนรวมและส่วนย่อยนั้นอิงอาศัยกันอย่างใกล้ชิดในฐานะพื้นฐานความเข้าใจปฏิบัติการการตีความ หรือการสร้างความหมายสร้างมาตรฐานทางสังคม โดยประการที่ส่วนย่อยต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นภาพแทนโมทัศน์สำคัญที่ตีความ เป็นองค์ประกอบที่ประกอบกันขึ้นเป็นส่วนรวม เป็นที่มาสำคัญของความเข้าใจส่วนรวมในปฏิบัติการการแปลความหมายระดับลึกลงทางภววิทยาซึ่งเป็นพื้นฐานการดำรงอยู่ทางปรัชญา ส่วนรวมเป็นผลผลิตของการรวมกันของส่วนย่อยที่มีอยู่ก่อนกระบวนการเข้าใจ ส่วนย่อยจึงเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการเข้าใจความหมาย (สมบัติ พรศิริเจริญพันธ์, 2559, น.200-205) ส่วนย่อยนี้อาจเป็นตัวบท ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ใด ๆ ที่ถูกนำเข้าในปฏิบัติการการแปลความหมายระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่เป็นผลผลิตจะถูกใช้ในฐานมาตรฐานทางสังคม ส่วนย่อยนี้สามารถลดทอนลงได้ถึงแต่ละตัวอักษรในตัวบท ซึ่งทำหน้าที่ในการสร้างอาณาบริเวณของความหมายขั้นที่สำคัญ การปฏิบัติการการแปลความหมายถูกผลิตซ้ำได้ และสามารถถูกผลิตซ้ำได้อย่างไม่สิ้นสุดหรือตราบเท่าที่เกิดปฏิบัติการการแปลความหมายขั้นใหม่ จึงเป็นการยากที่จะทำความเข้าใจความหมายใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นโดยปราศจากความเข้าใจพื้นฐานระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวม

ส่วนรวมและส่วนย่อยที่ได้อธิบายไว้ในส่วนนี้ก็คือขอบฟ้าของความรู้ที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างปรัชญาของราชาราม โมฮัน รอย ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ภาพที่ 1 วงจรเฮอริเมติกส์ของราชาราม โมฮัน รอย

ในทัศนะของราชาราม โมฮัน รอย วงจรเฮอริเมติกส์เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจสิ่งที่จะถูกนำเข้าสู่ปฏิบัติการการแปลความหมาย ได้แก่ ตัวบท ข้อเท็จจริง เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ใด ๆ การทำความเข้าใจนั้นเริ่มต้นด้วยกระบวนการสำรวจและทำความเข้าใจส่วนย่อยต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นส่วนรวม ได้กล่าวแล้วว่า ในทางศาสนานั้นรอยได้เริ่มต้นด้วยการศึกษาส่วนย่อย คือ แนวคิดเอกเทวนิยมของศาสนาทั้ง 3 จนนำมาสู่ข้อสรุปในส่วนรวมว่า “สิ่งที่อยู่เบื้องหลังของทุกศาสนาคือความเป็นเอกเทวนิยม แต่ปฏิบัติการการตีความของผู้ตีความต่างหากที่ทำให้แต่ละศาสนามีความแตกต่างกันไป” (TM) ส่วนในจริยศาสตร์นั้น รอยพูดไว้ชัดเจนว่า “พิธีกรรมเป็นปัญหาใหญ่ทางจริยศาสตร์ ในการดำรงชีวิตประจำวันนั้นคนในวรรณะสูงทำให้ตนเองยิ่งใหญ่และสูงส่งกว่าคนวรรณะต่ำด้วยพิธีกรรมอันบริสุทธิ แม้ด้วยประเภทอาหาร วัตถุที่ปรุงและเครื่องดื่มที่คนในวรรณะสูงดื่มกินไม่สามารถรับจากมือคนในวรรณะต่ำ” (Schouten, 2008, p.8) ส่วนพิธีสตีนั้นเป็นการหาประโยชน์จากพระเป็นเจ้า เราจะยอมรับว่ามัน (คัมภีร์) เป็นความรู้ได้ก็ต่อเมื่อเนื้อหาของความรู้นั้นเป็นไปเพื่อวิถีที่ประชาชนจะได้ประโยชน์ (Pankratz, 1975, p.60) รอยย้ำว่า บุคคลจะเป็นคนดีหรือชั่วไม่ใช่เพราะวรรณะชาติตระกูลที่ดี แต่เป็นการกระทำที่ดี (Pankratz, 1975, p.87) และบาปกำเนิดไม่ได้ติดตัวมนุษย์มา แม้เขาจะเกิดในระบอบวรรณะก็ตาม รอยได้พัฒนาแนวคิดเอกเทวนิยมทางศาสนาสู่เอกนิยมทางจริยศาสตร์โดยใช้จริยศาสตร์ในศาสนาคริสต์เป็นรากฐานสำคัญ รอยได้ตีความนิยามกรรมเสียใหม่ว่า (นิยามกรรม) เป็นการกระทำที่ไม่หวังผลใดจากการกระทำนั้น และได้ยึดหลักคำสอนแนวมนุษยนิยมในแมทธิว มาร์ก ลูกาและยอห์น ซึ่งเป็นคำสอนสำคัญที่รายนำมาใช้ในปฏิบัติการการตีความทางจริยศาสตร์ซึ่งก็สามารถแก้ปัญหาเชิงมนทัศน์ทางภววิทยาสังคมในจริยศาสตร์อื่นได้

2. เครื่องมือและการหลอมรวมขอบฟ้าของราชาราม โมฮัน รอย

เครื่องมือในการแสวงหาความรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักปรัชญา เครื่องมือที่ว่านี้มีทั้งที่มีลักษณะเป็นอุปนัยและเป็นนิรนัย อุปนัยนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่การสรุปข้อความเชิงนิรนัย เช่น การได้เห็นนาย ก. นาย ข. นาย ค. นาย ง. และนาย ก ที่เป็นมนุษย์ต้องตาย (อุปนัย) จึงสรุปว่ามนุษย์ทุกคนต้องตาย (นิรนัย) เป็นต้น อุปนัยและนิรนัยจึงเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักปรัชญาใช้มาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ความสำคัญของวิธีการอุปนัยในปฏิบัติการการแปลความหมายก็คือมันทำหน้าที่เป็นเสมือนส่วนย่อยในการประกอบสร้างส่วนรวมของการแปลความหมายที่สมบูรณ์เชิงนิรนัย ที่เรียกว่าวงจรเฮอริเมติกส์ (สมบัติ พรศิริเจริญพันธ์, 2559, น.

71) อุปนัยจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้รู้ถึงเหตุผลของข้อสรุปเชิงนิรนัย ในส่วนนี้ทำให้ผู้ศึกษาได้รู้ว่าแนวคิดเอกนิยมทางจริยศาสตร์ที่ถูกพัฒนามาบนพื้นฐานเอกนิยมทางศาสนาและเอกนิยมทางศาสนานั้นถูกพัฒนามาบนพื้นฐานแนวคิดเอกนิยมของศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ การดำเนินกระบวนการอุปนัยอย่างเป็นขั้นตอนนำไปสู่การสร้างเป็นทฤษฎีต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล อุปนัยจึงถูกยอมรับในฐานะเครื่องมือใหม่ของการค้นหาผลที่สามารถเชื่อถือได้และเชื่อมโยงมโนทัศน์ไปสู่ข้อสรุปเชิงนิรนัย เหตุผลจึงเป็นกระบวนการสำคัญทั้งในอุปนัยและนิรนัย และขณะเดียวกันเหตุผลจึงเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา

ในปฏิบัติการการแปลความหมายของราชาราม โมหัน รอยนั้น เหตุและผลเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพิสูจน์ข้ออ้างทั้งหลายที่ถูกอ้างถึงในเชิงศาสนา ในงาน TM รอยได้พยายามชี้ให้เห็นอันตรายของการใช้เพียงศรัทธาทางศาสนาอย่างเดียว “การสืบสาวเรื่องราวเร้นลับต่าง ๆ ทางศาสนานั้น เหตุผลจะช่วยยับยั้งการเชื่อความจริงทางศาสนาที่มีศรัทธาเป็นเครื่องนำทาง เมื่อศาสนิกชนใช้แต่ศรัทธา ไม่ใช่เหตุผลก็จะได้สืบสาวหาต้นตอของพิธีกรรมที่น่ารังเกียจเหล่านั้น (โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีสตี.ผู้เขียน)” การตีความว่า การเผาตัวตายตามสามี (พิธีสตี) ว่าเป็นนิษกามกรรม คือพิธีกรรมที่ถูกต้องจึงเป็นปฏิบัติการการแปลความหมายที่ผิดอย่างร้ายแรงสำหรับรอย และรอยได้ย้ำว่า ความเชื่อเรื่องบาปกำเนิดในวรรณะนั้นขัดกับหลักเหตุและผล จึงได้สร้างปฏิบัติการการตีความใหม่ว่า “การเป็นคนดีหรือเลวของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับวรรณะ ชชาติตระกูล แต่อยู่ที่การทำความดีของเขาเอง” (TM : 85) การกระทำความดีนี้เป็นสิ่งที่สามารถอธิบายด้วยความเป็นเหตุและผลได้ ปฏิบัติการการตีความจึงเปิดพื้นที่แก่คนในวรรณะต่ำให้สามารถเป็นคนดีและสามารถเป็นคนดีได้ด้วยการทำดี ไม่ใช่เพียงเพราะการเกิดในวรรณะสูง และการแสดงให้เห็นความเชื่อมต่อกับความเป็นเหตุผลที่รอยใช้คือการวิพากษ์ต่อปรากฏการณ์ หรือข้อเท็จจริงใด ๆ ที่รอยใช้เป็นจุดเริ่มต้นของปฏิบัติการการแปลความหมาย

การวิพากษ์ที่ใช้ในฐานะเครื่องมือ หมายถึง การศึกษางานเขียนหรือวาทกรรมทางสังคมอย่างเป็นระบบ และในทางปรัชญานั้นการวิพากษ์ หมายถึง ปฏิบัติการทางวิธีวิทยาแห่งการตั้งข้อสงสัยเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ในปฏิบัติการการแปลความหมายของราชาราม โมหัน รอยนั้น รอยได้ทำการวิพากษ์ที่มาของปัญหาภววิทยาของสังคมอินเดีย ซึ่งในภาพรวม ได้แก่ คัมภีร์พระเวท เหตุผลที่ใช้อรรถาธิบายความเชื่อของคัมภีร์พระเวท ประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นผลผลิตของคัมภีร์พระเวทและบุคคลผู้ทำหน้าที่ตีความคัมภีร์พระเวท (Pankratz, 1976, pp.38–39) ในงานเขียน TM นั้น รอยได้ใช้ความสงสัยสากล เป็นจุดเริ่มต้นของคำถามในปฏิบัติการการแปลความหมายและใช้เหตุผลสาธารณะเป็นเกณฑ์ในการตัดสินโดยรอยได้ให้เหตุผลว่า “เหตุผลสาธารณะ (Sādhāraṇa Jñāna) ไม่ได้ถูกสร้างมาเพื่อรับใช้คนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ ต่างจากเหตุผลทางศาสนาที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรับใช้คนในศาสนานั้น ๆ และผู้ทำหน้าที่ตีความคัมภีร์นั้นมักตีความเพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น” (TM) ปฏิบัติการการแปลความหมายที่ไม่ได้เกิดจากเหตุผลหรือหลักการที่แท้จริงย่อมนำไปสู่ความผิดพลาดในการแปลความหมาย หลักการที่แท้ของรอยก็คือ นิรคุณพรหมัน การแปลความหมายจากการเข้าใจหลักการที่แท้จึงไม่มีทางผิดพลาด การวิพากษ์จึงเป็นเครื่องมือสาธารณะที่รอยใช้เคลื่อนไหววงการแปลความหมายต่อข้อความ หรือปรากฏการณ์ใด ๆ (วงจอร์ฮอร์เมนติกส์) ได้อย่างอิสระ ทั้งนี้ภายใต้การย้อนกลับไปตรวจสอบตัวบทและเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ และสิ่งสำคัญที่รอยได้ตั้งข้อสังเกตไว้ก็คือ แม้ว่าผู้ตีความจะมีความพยายามสร้างความหมายเชิงปรัญญาเพียงใด แต่ทุกครั้งที่เกิดปฏิบัติการการตีความนั้นย่อมเป็นผลผลิตที่ถูกหลอมรวมเชิงอัตวิสัยของผู้ตีความเป็นหลัก (TM)

ในศาสตร์การตีความนั้นการหลอมรวมแนวคิด หรือทฤษฎีทางปรัชญาเรียกว่า การหลอมรวมขอบฟ้า หรือการผสานขอบฟ้าแห่งความรู้ (Fusion of Horizon) การหลอมรวมขอบฟ้าของความรู้ของราชาราม โมหัน รอยเกิดจากหลอมรวมระหว่างขอบฟ้า

แห่งความรู้ทางศาสนา (Religious Horizon) กับขอบฟ้าแห่งความรู้ทางปรัชญา (Philosophical Horizon) โดยประการที่ขอบฟ้าของความรู้ทางศาสนาของรอยมีพื้นฐานมาจากศาสนาฮินดู และศาสนาอิสลามเป็นหลักแล้วจึงเปิดรับความรู้จากศาสนาคริสต์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของขอบฟ้าของความรู้ทางศาสนาในภายหลัง ส่วนขอบฟ้าแห่งความรู้ทางปรัชญานั้นถูกประกอบสร้างบนพื้นฐานมโนทัศน์ปรัชญาฮินดูที่เผชิญกับข้อโต้แย้งต่าง ๆ จากปรัชญาตะวันตก (Senawiang, 2017) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางจริยศาสตร์ที่เป็นปัญหาทางวิพากษ์สังคมของอินเดีย คือระบบวรรณะที่ได้แบ่งแยกมนุษย์ออกจากกันอย่างชัดเจน การหลอมรวมขอบฟ้านี้ได้ก่อให้เกิดระเบียบและความหมายใหม่ในการตีความซึ่งได้กลายเป็นมาตรฐานการตีความแก่นักปรัชญาฮินดูรุ่นต่อมา

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในกระบวนการหลอมรวมขอบฟ้าแห่งความรู้ของราชาราม โมฮัน รอยคือการสานเสวนา (Dialogue) เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดกับเพื่อนชาวต่างชาติที่เชื่อในความเป็นหนึ่งเดียวของศาสนา เช่น John Marshman และ William Adam เป็นต้น (ปัญญา เสนาเวียง, 2560) ปฏิบัติการสานเสวนานี้อยู่ภายใต้แนวคิดเรื่องความเป็นหนึ่งเดียวของศาสนาซึ่งมีปรากฏในศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์หรือเรียกว่าเอกนิยมทางศาสนา การสานเสวนานี้ได้นำรอยเข้าสู่ปฏิบัติการแปลความหมายที่ก้าวข้ามความหมายเชิงตัวบทซึ่งเป็นจารีตการตีความดั้งเดิมของศาสนาฮินดูสู่การสร้างความหมายใหม่ทางศีลธรรมที่รอยเชื่อว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดทางศาสนา รอยเชื่อว่าแนวคิดเอกนิยมคือหัวใจสำคัญของทุกศาสนาเพราะเอกนิยมเป็นรากฐานในการสร้างความเป็นหนึ่งของมวลมนุษย์ให้ปราศจากชนชั้นวรรณะ รอยเรียกมันว่า หลักการที่แท้ที่อยู่เบื้องหลังทุกศาสนาและเป็นหลักการเพียงหนึ่งเดียวที่จะนำมนุษย์ไปสู่เป้าหมายสูงสุดทางศาสนา คือความดีและเอกภาพทางสังคมได้

ข้อค้นพบเชิงวิชาการ หรือองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ

บทความวิชาการนี้ มีข้อค้นพบทางวิชาการตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 การหลอมรวมขอบฟ้าแห่งความรู้ของราชาราม โมฮัน รอย

จากภาพเราจะพบว่า มีขอบฟ้าที่อยู่แยกเป็นอิสระจากกัน ได้แก่ มโนทัศน์ทางศาสนา มโนทัศน์ทางปรัชญาและประสบการณ์ ทั้งหมดที่มนุษย์คนหนึ่งต้องประสบพบมาในชีวิตซึ่งมันทำหน้าที่เป็นแกนกลางของความรู้ และยังมีพื้นที่ที่ถูกหลอมรวมเข้าด้วยกัน ระหว่างขอบฟ้าอื่น ๆ ได้แก่ (1) การหลอมรวมขอบฟ้าแห่งความรู้ทางศาสนากับขอบฟ้าแห่งความรู้ทางปรัชญา (2) การหลอมรวมขอบฟ้าแห่งความรู้ทางปรัชญากับขอบฟ้าแห่งปรากฏการณ์ (3) การหลอมรวมขอบฟ้าแห่งความรู้ทางศาสนากับขอบฟ้าแห่งปรากฏการณ์ และ (4) การหลอมรวมขอบฟ้าแห่งความรู้ (1) (2) และ (3) เข้าด้วยกัน ขอบฟ้าต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในปฏิบัติการการแปลความหมายของผู้ตีความเกิดจากปัจจัยหล่อหลอมแตกต่างกัน การผสมขอบฟ้าแห่งความรู้นั้นถูกกำหนดด้วยมโนทัศน์ต่างๆ ที่เป็นแก่นของความรู้ มันจึงมีผลให้เกิดพื้นที่ขอบฟ้าแห่งความรู้กว้างขวางหรือคับแคบต่างกันด้วย แต่การหลอมรวมขอบฟ้าแห่งความรู้ (1) (2) (3) และ (4) มีผลให้เกิดระเบียบใหม่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ระเบียบใหม่ที่เกิดจากการตีความหรือการหลอมรวมขอบฟ้าเหล่านี้เป็นหนึ่งในกระบวนการกลายเป็นและมันได้กลายเป็นมาตรวัดทางสังคมต่อไป

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนจึงขอยกตัวอย่างกรณีที่ราซาราม โมฮัน รอย ได้ตีความว่าพิธีสตีทำให้เกิดความรุนแรงและโหดร้ายแก่ผู้หญิงมาอินเดียอย่างไร รอยมีประสบการณ์ตรงเมื่อจากโมฮัน รอยผู้เป็นพี่ชายได้เสียชีวิตแล้วพี่สะใภ้ของเขาต้องเผาตัวตายตามสามีของเธอ(รวมถึงผู้หญิงคนอื่นที่อยู่ในสังคมที่เคร่งครัดต้องทำพิธีสตี/เผาตัวตายตามสามี) รอยได้เข้าร่วมการสนทนาโต้แย้งต่อการประกอบพิธีสตีกับอาสาสมัครซึ่งเป็นนักปราชญ์ฮินดูที่ยึดมั่นที่จะดำรงพิธีสตีไว้อย่างเคร่งครัด ขณะที่รอยได้ต่อสู้เพื่อให้มีการล้มล้างพิธีนี้ทั้งต่อคนอินเดียเองและได้นำเสนอต่อรัฐสภาอังกฤษจนนำมาสู่การออกกฎหมายให้การประกอบพิธีสตีเป็นสิ่งผิดกฎหมายในอินเดียในปี ค.ศ. 1929 ซึ่งถือว่าเป็นระเบียบใหม่ที่เป็นผลผลิตจากการตีความอย่างเป็นรูปธรรม

ขอบฟ้าแห่งความรู้ทางศาสนา ทางปรัชญา และแม้แต่ขอบฟ้าแห่งปรากฏการณ์นี้มีสถานะเป็นส่วนรวมของขอบฟ้าเพราะมันประกอบขึ้นจากส่วนย่อยต่างๆ ด้วย เช่น ขอบฟ้าแห่งความรู้ทางศาสนาที่เป็นส่วนรวมถูกสร้างขึ้นจากศาสนาทั้ง 3 คือ ศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ ขอบฟ้าแห่งความรู้ทางปรัชญาซึ่งเป็นส่วนรวมถูกพัฒนาจากปรัชญาฮินดู ปรัชญาซูฟีและปรัชญาตะวันตกเป็นหลัก ส่วนขอบฟ้าแห่งปรากฏการณ์นั้นเป็นประสบการณ์ชีวิตของรอยเองที่ได้ประสบมา ทว่าส่วนรวมที่เกิดจากการผสมขอบฟ้าก็ทำหน้าที่เป็นส่วนย่อยในส่วนรวมคือปรัชญาของราซาราม โมฮัน รอย ดังนั้น ส่วนรวมและส่วนย่อยจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งในฐานะรากฐานการตีความทางปรัชญารอยดังได้กล่าวมาแล้ว

บทสรุป

ความเข้าใจแนวคิดหรือทฤษฎีทางปรัชญาใดจะเกิดขึ้นอย่างลึกซึ้งได้ก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจในส่วนย่อยซึ่งเป็นพื้นฐานการทำความเข้าใจส่วนรวมได้อย่างถ่องแท้และต่อเมื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวม ซึ่งรองรับความมีอยู่ของส่วนรวมและส่วนย่อยอย่างแนบแน่น เพราะส่วนย่อยคือองค์ประกอบ หรือบริบทสำคัญที่ประกอบสร้างความเป็นส่วนรวมขึ้นมาในฐานะทฤษฎี ซึ่งรองรับความมีอยู่ของกันและกัน การเริ่มต้นทำความเข้าใจจนจรเฮอร์เมนุติกส์ทำได้ใน 2 ลักษณะคือ เริ่มต้นโดยการทำความเข้าใจส่วนย่อย (y) ไปสู่ส่วนรวม (x) ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์หรือเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจส่วนรวมโดยใช้วิธีการลดทอน (Reductive) ส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อยต่าง ๆ วิธีวิทยาศาสตร์ เมื่อทำความเข้าใจส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของความเข้าใจเรื่องใดที่ใช้ในปฏิบัติการตีความได้แล้วย่อมบรรลุเป้าหมายของการตีความได้ไม่ยาก ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนรวมและส่วนย่อยในปฏิบัติการการตีความของราซาราม โมฮัน รอยนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น รอยใช้ปรัชญาฮินดูเป็นพื้นฐานในฐานะ

ส่วนย่อยหนึ่งในการสร้างส่วนรวมพร้อมกับการหยิบบรรยากาศส่วนย่อยอื่นจากปรัชญาตะวันตก ทั้งในส่วนที่เป็นวิธีวิทยาและหลักปรัชญา ตลอดจนหยิบบรรยากาศหลักเอกเทศนิยมในศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามเข้าสู่วิธีปฏิบัติทางการตีความศาสนาสูงขึ้นสู่ลักษณะศาสนาสากล ซึ่งเป็นส่วนรวม หรือแกนกลางในการตีความศาสนาของรอย พัฒนาการที่สำคัญที่สุดของปฏิบัติการการแปลความหมายรอย คือการทำความเข้าใจบริบททางภววิทยาในสังคมฮินดู การต้องเผชิญข้อโต้แย้งที่เป็นปัญหาหนักหน่วงนั้นทำให้รอยต้องเริ่มพยายามทำความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อตอบข้อโต้แย้งดังกล่าว รอยได้ใช้เหตุผลธรรมดาในปฏิบัติการการแปลความหมายด้วย เหตุผลว่าเหตุผลธรรมดา (ในฐานะสิ่งที่ส่วนรวมยอมรับได้) สามารถอธิบายให้เป็นที่พอใจแก่ทุกคนได้ ส่วนเหตุผลทางศาสนา (ส่วนย่อย) ถูกสร้างขึ้นเฉพาะเพื่อคนในศาสนาใดศาสนาหนึ่งเท่านั้น กล่าวคือ ระบบบรรณะและพิธีกรรมที่มีมูลฐานจากความรุนแรงต่าง ๆ ไม่สามารถอธิบายด้วยเหตุผลธรรมดาได้และยังขัดแย้งกับเหตุผลธรรมดาในศาสนาอื่นด้วยดังนั้นความเข้าใจปฏิบัติการการแปลความหมายในปรัชญาของรอยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้ทำความเข้าใจแหล่งที่มาของความรู้ต่าง ๆ ในฐานะส่วนย่อยของส่วนรวมในปรัชญาของรอยอย่างถ่องแท้แน่นอน

เอกสารอ้างอิง

- ปัญญา เสนาเวียง. (2560). ญาณวิทยาของราชาราม โมहन รอย. *วารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2(2), 1-25.
- ปัญญา เสนาเวียง และวิชัย วัชรเวชวิชัย. (2565). วิธีการการตีความทางปรัชญาตามแนวศาสตร์การตีความของราชาราม โมहन รอย. *วารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 7(1), 42-61
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2524). *ปรัชญาในมานวธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ พรศิริเจริญพันธ์. (2559). *เฮอริเมนูติกส์: ศาสตร์แห่งการตีความและศิลปะแห่งความเข้าใจ*. นนทบุรี: โรงพิมพ์วัชรินทร์ พี.พี.
- สมหวัง แก้วสุพอง. (2555). *ประวัติวัฒนธรรม*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Adenwalla, M. D. (1956). *From Raja Ram Mohun Roy to Gandhi: A study of the role of political ideology in the national movement*. Doctoral dissertation.
- Lillingston, F. (1901). *The Brahmo Samaj and Arya Samaj in their bearing upon Christianity: A study in Indian theism*. Macmillan.
- Pankratz, J. N. (1975). *The religious thought of Raja Ram Mohun Roy*. Doctoral dissertation McMaster University.
- Plato. (1997). *Theaetetus*. (J. M. Cooper & D. S. Hutchinson, Eds.). Hackett Publishing. Original work published ca. 369 BCE.
- Reed, I. B. (2015). *Rammohan Roy and the Unitarians* (Master's thesis, Florida State University).
- Roy, R. (1823). *The precepts of Jesus*. Unitarian Society.
- Seal, B. N. (n.d.). *Tuhfat-ul-muwahhidin (A gift of mono-theism)*. Cotton Press.

Senawiang, P. (2017). Background of Raja Ram Mohun Roy. In *Proceedings of the 13th International Conference on Humanities and Social Sciences 2017 (IC-HUSOC 2017)* (pp.2492–2509). Khon Kaen University Publishing House.

Sharma, A. (1998). *The concept of universal religion in modern Hindu thought*. Palgrave Macmillan.